

Παροιμίες και παροιμιώδεις φράσεις

Άνθρωπος

- Ο άνθρωπος ό,τι μπορεί κι ο Θεός ό,τι θέλει.
- Όσο βαραίνει ένας άνθρωπος, δε βαραίνει ο κόσμος όλος.

Καλό & Κακό

- Κάθε κακό θυμίζεται, κάθε καλό ξεχνιέται.
- Για τον παρά κολάζεσαι, με τον παρά κι αγιάζεις.
- Κάμεις καλό, κάμεις κακό, θα 'ρθει γυρεύοντάς σε.

Συνείδηση

- Τι κι αν σε δέρνουν δεκατρείς, αν δε σε δέρνει ο νους σου.

Ζωή

- Καλή ζωή, κακή διαθήκη.
- Η κακή ζωή του χάρου μοιάζει.
- Και με τα χίλια βάσανα, πάλι η ζωή γλυκιά 'ναι.
- Ντύσου, γδύσου, συλλογίσου, φάγε, πιέ, χέσε, κοιμήσου.

Θάνατος

- Ο γέρος πάει ή από πέσιμο ή από χέσιμο.
- Απόθανε να σ' αγαπώ και ζε να μη σε θέλω.
- Όπου πεθαίνουνε πολλοί, θάνατο δε φοβάσαι.
- Εις του θανάτου τις πληγές, βοτάνια δε χωρούνε.
- Ο Χάρος φίλους και εχθρούς σ' ένα τραπέζι σμίγει.
- Να σου πει ο παπάς στ' αυτί κι ο διάκος στο κεφάλι.
- Εις του θανάτου τες πληγές βοτάνια δε χωρούσι ούτε γιατροί γιατρεύουσι ούτ' άγιοι βοηθούσιν.

Προλήψεις

- Άμα δεις λαγόν εμπρός σου, τρεις φορές καν' το σταυρό σου.
- Τετάρτη και Παρασκευή τα νύχια σου μην κόψεις, την Κυριακή να μη λουσθείς, αν θέλεις να προκόψεις.

Κενό

- Ο άδειος ο τενεκές κάνει το μεγαλύτερο θόρυβο.

Προσευχή

- Χωρίς κουπιά και άρμενα, Αϊ-Νικόλα βόηθα.

Παράδεισος

- Το ξύλο βγήκε απ' τον Παράδεισο.
- Μοναχός σου μήτε στον παράδεισο.

Διάβολος

- Έβαλε ο διάολος την ουρά του.
- Ο διάβολος έχει πολλά ποδάρια.
- Ο θεός οικονομάει κι ο διάολος τα χαλάει.
- Όποιος διάβολο αγόρασε, διάβολο πουλάει.
- Θέλω ν' αγιάσω κι ο διάβολος δεν μ' αφήνει.
- Τάξε στην Παναγιά κερί, του διαβόλου λιβάνι.
- Του άγιου άναβε ένα κερί και του διαβόλου δέκα.
- Απ' του διαβόλου το μαντρί, μήτε 'ρίφι μήτε αρνί.
- Δουλειά δεν είχε ο διάολος κι έδερνε τα παιδιά του.
- Μήτε το διάολο να δεις, μήτε το σταυρό σου να κάνεις.
- Όποιος τρώει με το διάβολο, πρέπει να 'χει μακρύ κουτάλι.
- Όταν ο διάολος μας δίνει το στάρι, ο διάολος μας παίρνει το σακί.
- Όποιος στην ξέρα περπατεί και θάλασσα γυρεύει, ο διάβολος οπίσω του κουκιά του μαγειρεύει.

Κατάλληλος Χρόνος

- Τα του γάμου πριν του γάμου.
- Κάθε πράμα στον καιρό του κι ο κολιός τον Αύγουστο.
- Ο λόγος εις την ώρα του χίλια φλουριά αξίζει, κι αν δεν τον πεις στην ώρα του, τίποτα δεν αξίζει.

Χρόνος

- Καιρός φέρνει τα λάχανα, καιρός τα παραπούλια.
- Όσα φέρνει η ώρα, δεν τα φέρνει ο χρόνος όλος.
- Όποιος σκορπάει τον καιρό, δεν τον ξαναμαζεύει.

Παρελθόν

- Τα ξερά σκατά στον τοίχο δεν κολλάνε.
- Εφτού που είσαι ήμουνα και δω που είμαι θα 'ρθεις.

Ηλικίες

- Ο έρωσ χρόνια δεν κοιτά.
- Αξίζει μια γερόκοτα σαράντα πουλακίδες.
- Πάντα νέο στο κατάρτι, πάντα γέρο στο τιμόνι.
- Χαρά στο νιο που νοιάζεται, στο γέρο που γελάει.
- Φοβού τον νιό τον άγρυπνο, το γέρο σαν κοιμάται.
- Οι όψιμες θέλουν βροχές κι οι πρώιμες δροσούλες.
- Ας ήμουν νιος και να 'ξερα, γέρος και να μπορούσα.

Νεότητα

- Σκατά νιάτα, καλά γεράματα.
- Να 'ταν τα νιάτα δυο φορές τα γηρατειά καμιά.
- Όλα του πρέπουνε του νιου, εκτός απ' το κουμάντο.
- Ο μουρλός άντρας και η πουτάνα γυναίκα δεν γερνάνε ποτέ.
- Η γριά η κότα έχει το ζουμί, μα η πουλάδα κάνει τον πετεινό και λαλεί!

Γηρατειά

- Καλόγρια στα γεράματα.
- Γεράματα σκοντάμματα.
- Η γριά η κότα έχει το ζουμί.
- Σκατά νιάτα, καλά γεράματα.
- Γέρος γάτος, τρυφερά ποντίκια θέλει.
- Ο γέρος πάει ή από πέσιμο ή από χέσιμο.
- Του γέρου σκόνταμμα, του χάρου μήνυμα.
- Άρχισε η παγωνιά, πιάνει ο γέρος τη γωνιά.
- Τώρα στα γεράματα, μάθε γέρο γράμματα.
- Γάμος εις τα γέρατα, ή σταυρός ή κέρατα.
- Γέρος είσαι δεν 'φελάς, μόνο το ψωμί χαλάς.
- Τεμπέλης στα νιάτα, ζητιάνος στα γεράματα.
- Όπου είν' ο γέρος κουζουλός από τα νιάτα το 'χει.
- Ανάθεμα δυο πράγματα, φτώχεια και γεράματα.
- Γέρος κι αν επαινεύτηκεν, ανήφορος το δείχνει.
- Χαρά στο νιο τον τσίρλιαρη, τον γέρο σφιχτοκόλη.
- Όπου γέρος κακό σκάνταλο, όπου γριά κακή βουλή.
- Βγήκε ο γέρος στο κλωτσάτο κι η γριά στο κοπελάτο.
- Όταν γεράσει ο γάτος, παίζουν μαζί του τα ποντίκια.
- Εφτού που είσαι ήμουνα και δω που είμαι θα 'ρθεις.
- Και του γέρου τα παιχνίδια, σα νερόβραστα κρεμμύδια.
- Το γέρο δεν τον ρωτούν πού πονεί, αλλά πού δεν πονεί.

- Μάης άβροχος, μούστος άμετρος.
- Μάης βρεμένος, μούστος μετρημένος.
- Τα γέρικα γαιδούρια Φλεβάρη ψοφάνε.
- Μάρτης γδάρτης και κακός παλουκοκαύτης.
- Μήνας που δεν έχει ρο, ρίζε στο κρασί νερό.
- Όταν έπρεπε δεν έβρεχε και το Μάη χιόνιζε.
- Του Απρίλη η βροχή κάθε στάλα και φλουρί.
- Ο Αύγουστος επλάκωσε, η άκρη του χειμónος.
- Οκτώβρη και δεν έσπειρες, στάρι μην περιμένεις.
- Ο Μάης έχει τ' όνομα κι ο Απρίλης τα λουλούδια.
- Από Μάρτη καλοκαίρι κι από Αύγουστο χειμónα.
- Αλωνάρη με τ' αλώνια και με τα χρυσά πεπόνια.
- Ο Μάης φτιάχνει τα σπαρτά κι ο Μάης τα χαλάει.
- Το Μάρτη ξύλα φύλαγε μην κάψεις τα παλούκια.
- Ο Φλεβάρης κι αν φλεβίσει, καλοκαίρι θα μυρίσει.
- Χιόνι ρίχνει το Φλεβάρη, βάνεις στάρι στο κελάρι.
- Βαγενάδες και γαιδάροι, ένα μήνα έχουν τη χάρη.
- Μάρτης είναι νάζια κάνει, πότε κλαίει πότε γελάει.
- Ο Απρίλης με τα λούλουδα και ο Μάης με τα ρόδα.
- Ο Αύγουστος πουλά κρασί κι ο Μάης πουλά στάρι.
- Από Μαρτιού πουκάμισο κι απ' Αύγουστο σεγκούνι.
- Να 'σαι καλά τον Αύγουστο που 'ναι παχιές οι μύγες.
- Ο Οκτώβρης θέλει γέλια, γιατί ανοίγουν τα βαρέλια.
- Χιόνισε μέσα στο Γενάρη, να οι χαρές του Αλωνάρη.
- Τον Οκτώβρη τα κουδούνια, το Νοέμβρη παραμύθια.

- Χιόνισ' έβρεξ' ο Γενάρης, όλ' οι μύλοι μας θ' αλέθουν.
- Οκτώβρης και δεν έσπειρες, οκτώ σπυριά δεν κάνεις.
- Του Μάρτη ο ήλιος βάφει και πέντε μήνες δεν ξεβάφει.
- Αύγουστε καλέ μου μήνα, να 'σουν δυο φορές το χρόνο.
- Μη σε γελάσει ο Μάρτης το πρωί και χάσεις την ημέρα.
- Τ' Αυγούστου και του Γεναριού τα δυο χρυσά φεγγάρια.
- Όποιος σπέρνει τον Οκτώβρη έχει τρεις σωρούς τ' αλώνι.
- Ο Γενάρης δεν γεννά μήτε αυγά μήτε πουλιά, μόνο χιόνια και νερά.
- Ο Μάρτης ο πεντάγνωμος πέντε φορές εχιόνισε και πάλι το μετάνιωσε και πάλι ξαναχιόνισε.
- Μάη μήνα μη φυτέψεις, Μάη μη στεφανωθείς, Μάη μήνα μη δουλέψεις, Μάη μην ταξιδευτείς.
- Η αγάπη σου είναι ψεύτικη σαν τ' Απριλιού το χιόνι, πρωί-πρωί απλώνεται, το μεσημέρι λειώνει.
- Να 'μουν το Μάη γάιδαρος, τον Αύγουστο κριάρι, όλους τους μήνες κόκορας και γάτος το Γενάρη.
- Αν βρέξει ο Απρίλης δυο νερά κι ο Μάης άλλο ένα, χαρά σ' εκείνον το ζευγά που 'χει πολλά σπαρμένα.

Προφητείες

- Πας μετά Χριστόν προφήτης γάιδαρος εστί.

Αναβλητικότητα

- Η αλεπού είχ' εργατιά και κείνη ακριδολόγαγε.
- Το σήμερα είναι του Θεού, το αύριο του πονηρού.
- Αύριο λούζουν το γαμπρό και τραγουδούν τη νύφη.
- Όποιος δεν θέλει να ζυμώσει, δέκα μέρες κοσκινίζει.
- Η κότα όταν έρθει το αβγό στον κόλο της ψάχνει για φωλιά.

- Λύσε δέσε το γουρούνι, μακρυσκοίνησε την κλώσα, πέρασε η μέρα.

Καθυστέρηση

- Κάλλιο αργά παρά ποτέ.
- Βάστα Τούρκο να γεμίσω.
- Καλώς τονα κι ας άργησε.
- Πέρσι έκλασε, φέτος βρόμισε.
- Το καλό πράγμα αργεί να γίνει.
- Αργεί ο Θεός και σκάει ο φτωχός.
- Γάμος όψιμος, παιδιά της ορφάνιας.
- Καραβι που αργεί, σκατά είναι φορτωμένο.
- Ο τελευταίος, για καλομοίρης για κακομοίρης.
- Κάτσε κόρη ανύπαντρη, να κάμω γιο να πάρεις.
- Ο αγουροφάγος έφαγε, ο ρουμοφάγος δεν έφαγε.
- Όποιος σκορπάει τον καιρό, δεν τον ξαναμαζεύει.
- Όποιος γιοματάει στο σπίτι του, δειπνάει στο χωράφι.
- Όταν οι άλλοι αποτρυγούσαν, η Μαρία έπλεκε καλάθι.
- Όσο να σηκώσει το ένα πόδι του, παίρνει ο διάολος το άλλο.

Βιασύνη

- Κυριακή κοντή γιορτή.
- Πάω αργά γιατί βιάζομαι.
- Όποιος βιάζεται σκοντάφτει.
- Άντρα θέλω, τώρα τον εθέλω.
- Στη βράση κολλάει το σίδερο.

- Που τρώει μπροστά, αγναντεύει ύστερα.
- Σήμερα κινήσαμε κι αύριο πόσες έχουμε.
- Η βιάση ψήνει το ψωμί, μα δεν το καλοψηώνει.
- Ακόμα δεν απόθανε κι ανάψαν τα κεριά του.
- Πριν να δούμε το γαμπρό, στολίσουμε τη νύφη.
- Ακόμα δεν τον είδαμε και Γιάννη τον εβγάλαμε.
- Όσο βιάζεται η γριά, τόσο της κόβεται η κλωστή.
- Μην κουνάς τα πόδια σου πριν ανεβείς στο γάιδαρο.
- Στις εννιά του μακαρίτη, άλλος μπήκε μες στο σπίτι.
- Το γλήγορον και το καλόν δεν παν μαζίν τα δκυό τους.
- Γοργά γοργά ας τον θάψουμε, μη σηκωθεί η ψωλή του.
- Προτού σκάσουν τα αυγά, άρχισε να μετράει τα πουλιά.
- Η σκύλα από τη βιάση της τα κάνει στραβά τα κουτάβια της.
- Από εψές το δειλινό λείπει ο άντρας μου στο μύλο, πείτε μου γειτόνισσες, να παντρευτώ ή να μείνω;

Τέλος

- Τα στερνά τιμούν τα πρώτα.
- Στο τέλος ξυρίζουν το γαμπρό.
- Έκλασ' η νύφη και σχόλασεν ο γάμος.
- Νυχτώνει ξημερώνει, το σχοινί μαζώνει.
- Το δέντρο όταν ξεραθεί, το νερό δεν ωφελεί.

Εποχές

- Ένας κούκος δεν φέρνει την άνοιξη.
- Αϊ-Δημητράκη μου, μικρό καλοκαιράκι μου.

- Αν δεν λαλήσει ο τζίτζικας, δεν είναι καλοκαίρι.
- Από Μάρτη καλοκαίρι κι από Αύγουστο χειμώνα.
- Ο Φλεβάρης κι αν φλεβίσει, καλοκαίρι θα μυρίσει.
- Γύρω-τριγύρω του Χριστού, είν' η καρδιά του χειμωνιού.
- Τ' Αγι' Αντωνιού, τ' Αϊ-Θανασιού, του βλάχαρου ο χειμώνας.

Καιρός

- Άσπρος ήλιος, μαύρη ημέρα.
- Καιρός πανιά, καιρός κουπιά.
- Μάης άβροχος, μούστος άμετρος.
- Η καλή μέρα απ' το πρωί φαίνεται.
- Μάης βρεμένος, μούστος μετρημένος.
- Θεού θέλοντος και καιρού επιτρέποντος.
- Χιόνια που δε λιώνουν κι άλλα περιμένουν.
- Αϊ-Δημητράκη μου, μικρό καλοκαιράκι μου.
- Όρθιο το φεγγαράκι ξαπλωτός ο βαρκάρης.
- Μάρτης γδάρτης και κακός παλουκοκαύτης.
- Αν δεν βραχεί καλά η γη, κρύο μην περιμένεις.
- Όπου βροντές και αστραπές, περίμενε βροχές.
- Ή θα βρέξει ή θα χιονίσει ή καλό καιρό θα κάνει.
- Χιόνι ρίχνει το Φλεβάρη, βάνεις στάρι στο κελάρι.
- Ας είν' η Δύση καθαρή κι η Ανατολή ας αστράφτει.
- Του ήλιου κύκλος άνεμος, του φεγγαριού χειμώνας.
- Υπαπαντούλα χιονισμένη, η κοφινούλα γιομισμένη.
- Από Μαρτιού πουκάμισο κι απ' Αύγουστο σεγκούνι.

- Το κρύο με το σακί μπαίνει και με το βελόνι βγαίνει.
- Χιόνισε μέσα στο Γενάρη, να οι χαρές του Αλωνάρη.
- Αν δε βαφτίσουν τα νερά, ο καιρός δεν καλοσυνεύει.
- Πάν' τα σύννεφα στην Πάτρα, πάν' τα ρέματα γιομάτα.
- Σα τσακουματίζουν τ' άστρα, δέσε πιο καλά τη βάρκα.
- Του κακού καιρού τα γνέφια, άλλα πάνω κι άλλα κάτω.
- Μη σε γελάσει ο Μάρτης το πρωί και χάσεις την ημέρα.
- Η Βαρβάρα βαρβαρώνει, Αϊ-Σάββας σαβανώνει κι ο Αϊ- Νικόλας παραχώνει.
- Βρήκες καιρό, αρμένιζε, καιρό μην περιμένεις γιατί ο καιρός τα πράγματα δεν ξέρεις πώς τα φέρνει.
- Τη Γέννηση την άβρεχη, τα Φώτα χιονισμένα και τη Λαμπρή βρεχούμενη , τα πάντα 'φτυχισμένα.

Άνεμος

- Αγέρας και γυναίκα δεν κλειδώνονται.
- Έχει κάθε λαγκαδάκι το δικό του αεράκι.
- Γέρο βοριά αρμένιζε και νότο παλληκάρι.
- Όποιος αέρας κι αν φυσά, ο μύλος πάντα αλέθει.
- Η θάλασσα είναι γαλανή μα ο αγέρας τη μαυρίζει.
- Άνεμος που δεν μποδίζει, άφησέ τον κι ας βουίζει.
- Τι σε νοιάζει για αέρα που δεν μπαίνει στα πανιά σου;
- Τα μαύρα νέφη του βοριά, τα κόκκινα του νότου, κι εκείνα τα κατάμαυρα του σκύλου του σορόκου.

Φως

- Ποιος στραβός δε θέλει το φως του;

Ήλιος

- Άσπρος ήλιος, μαύρη ημέρα.
- Ήλιος του ηλιού καθάρια τραμουντάνα.
- Ο ύπνος θρέφει τα μωρά κι ο ήλιος τα μοσχάρια.
- Σπίτι που δεν το βλέπει ο ήλιος, το βλέπει ο γιατρός.
- Του Μάρτη ο ήλιος βάφει και πέντε μήνες δεν ξεβάφει.
- Τι έχουν τα έρμα και ψοφάνε; Με ήλιο τα μπάζουμε, με ήλιο τα βγάζουμε.
- Ήλιος και βροχή παντρεύονται φτωχοί, ήλιος και χιόνι παντρεύονται αρχόντοι.
- Ήλιος και βροχή παντρεύονται οι φτωχοί, ήλιος και φεγγάρι παντρεύονται οι γαιδάροι.

Βροχή

- Βαθειά βροντή, κοντά βροχή.
- Αν δε βρέξει, πώς θα ξαστερώσει;
- Βρέχει ο Θεός και φταίν' οι μήνες.
- Όλα τα σύννεφα δε φέρνουνε βροχή.
- Ο βρεγμένος τη βροχή δεν τη φοβάται.
- Όσα βρέχει ο Θεός, τόσα καταπίνει η γη.
- Αν δεν μαλώσουν δυο καιροί, δεν βρέχει.
- Στο κακορίζικο χωριό των Αλωνάρη βρέχει.
- Του Απρίλη η βροχή κάθε στάλα και φλουρί.
- Ο γεωργός θέλει βροχή κι ο κεραμάς την ξέρα.
- Αν φοβόταν ο λύκος τη βροχή, θα φόραγε καπότα.
- Οι όψιμες θέλουν βροχές κι οι πρώιμες δροσούλες.
- Χιόνισ' έβρεξ' ο Γενάρης, όλ' οι μύλοι μας θ' αλέθουν.

- Η βροχή τ' Απριλομάρτη μόνο τους ψαράδες βλάπτει.
- Αν δεν αστράψει, δεν βροντά, κι αν δε βροντά δε βρέχει.
- Τι θα γίνουμε αν δε βρέξει, και αν θα βρέξει πού θα πάμε;
- Ο καλός ο νοικοκύρης, ο λαγός και το περδίκι, όταν βρέχει χαίρονται.
- Ήλιος και βροχή παντρεύονται φτωχοί, ήλιος και χιόνι παντρεύονται αρχόντοι.
- Ήλιος και βροχή παντρεύονται οι φτωχοί, ήλιος και φεγγάρι παντρεύονται οι γαιδάροι.
- Αν βρέξει ο Απρίλης δυο νερά κι ο Μάης άλλο ένα, χαρά σ' εκείνον το ζευγά που 'χει πολλά σπαρμένα.

Νερό

- Όπου πλάτανος, εκεί και νερό.
- Η φωτιά και το νερό δεν έχουν μαλλιά.
- Μήνας που δεν έχει ρο, ρίξε στο κρασί νερό.
- Διψάει η αυλή του για νερό κι αυτός αλλού ποτίζει.
- Ο Γενάρης δεν γεννά μήτε αυγά μήτε πουλιά, μόνο χιόνια και νερά.

Θάλασσα

- Όρθιο το φεγγαράκι ξαπλωτός ο βαρκάρης.
- Θάλασσα, πικροθάλασσα και πικροκυματούσα.
- Η θάλασσα είναι γαλανή μα ο αγέρας τη μαυρίζει.
- Όποιος κατουράει στη θάλασσα, το βρίσκει στο αλάτι.

Νύχτα

- Η νύχτα έχει αυτιά και η ημέρα μάτια.
- Μήτε νύχτα δίχως μέρα, μήτε νιος δίχως αγάπη.

- Η νύχτα βγάνει επίσκοπο, η αυγή μητροπολίτη.
- Όποιος νύχτα περπατεί, λάσπες και σκατά πατεί.
- Της νύχτας τη δουλειά τη βλέπει η μέρα και γελά.
- Αμαρτίες πο 'χεις άντρα και ξυπνάς τη νύχτα πάντα.
- Η νυκτερίδα κι ο λαγός και δαίμων και αγάπη τα τέσσερα δαιμόνια την νύκτα ου κοιμούνται.

Φωτιά

- Μην παίζεις με τη φωτιά.
- Το στραβό το ξύλο η φωτιά το σιάζει.
- Η φωτιά και το νερό δεν έχουν μαλλιά.
- Άλλος ανάφτει τη φωτιά, κι άλλος την ανεμίζει.
- Είπαν του τρελού ν' ανάψει φωτιά κι έκαψε τα ρούχα του.

Ζώα

- Διώξαμε την αλεπού και μπήκε το λιοντάρι.
- Κάλλιο ένα χρόνο κόκορας παρά σαράντα κότα.
- Το παπί και το χηνάρι, του διαβόλου το ζευγάρι.
- Να 'μουν το Μάη γάιδαρος, τον Αύγουστο κριάρι, όλους τους μήνες κόκορας και γάτος το Γενάρη.

Φυτά

- Έτσι το 'χει το λινάρι, να ανθεί τον Αλωνάρη.
- Χωρίς χώμα και νερό, πώς ευρέθη αγγούρι εδώ.
- Όποιο χορτάρι γελάς, στην πόρτα σου φυτρώνει.
- Ο Μάης φτιάχνει τα σπαρτά κι ο Μάης τα χαλάει.

- Όσο πιο αραιά φυτεύεις τα σκόρδα, τόσο πιο πολύ χοντραίνουν.

Λουλούδια

- Ο Μάης έχει τ' όνομα κι ο Απρίλης τα λουλούδια.
- Ο Απρίλης με τα λούλουδα και ο Μάης με τα ρόδα.
- Από αγκάθι βγαίνει ρόδο κι από ρόδο βγαίνει αγκάθι.
- Στη γειτονιά τριαντάφυλλο και μες στο σπίτι αγκάθι.

Δέντρα

- Όπου πλάτανος, εκεί και νερό.
- Κάθε δεντράκι με τον ίσκιο του.
- Το δένδρο από τον καρπό γνωρίζεται.
- Η ελιά έχει και σοδιά, έχει κι αναποδιά.
- Το δάσος από τα ίδια του τα ξύλα καίγεται.
- Ο πλάτανος θέλει νερό κι η λεύκα θέλει αέρα.
- Θέλει ν' ανθίσει το δενδρί μα η πάχνη δεν τ' αφήνει.
- Χαίρεται ο πεύκος τις δροσιές κι ο έλατος τα χιόνια.
- Αμπέλι του χεριού σου, συκιά του κυρού σου και ελιά του παππού σου.

Σκύλοι

- Όλοι οι σκύλοι μια γενιά.
- Κακό σκυλί ψόφο δεν έχει.
- Δεμένο σκυλί, πρόβατα δε φυλάει.
- Σκύλος που γαβγίζει, δεν δαγκώνει.
- Δε γνωρίζει το σκυλί τον αφέντη του.

- Τρέμει σαν το σκύλο κάτω απ' το ρέχτι.
- Το φτηνό το κρέας το τρώνε τα σκυλιά.
- Με το στανιό ο σκύλος μαντρί δε φυλάει.
- Και την πίτα σωστή και το σκύλο χορτάτο.
- Είναι πολλά μαντρόσκυλα και το κομμάτι ένα.
- Όποιος θρέφει ξένο σκύλο, η χαρά μόνο του μένει.
- Όποιος ξένο σκύλο τρέφει, μόνο το λουρί του μένει.
- Του γειτόνου μας ο σκύλος, γείτονας είναι κι εκείνος.
- Εγώ το λέω στον σκύλο μου κι ο σκύλος στην ουρά του.
- Μητ' ο σκύλος τρώει τ' άχυρο μήτε τον γάιδαρο αφήνει.
- Η σκύλα από τη βιάση της τα κάνει στραβά τα κουτάβια της.
- Αν δεν κουνήσ' η σκύλα την ουρά της, ο σκύλος δεν πάει κοντά της.

Γάτες

- Δεν πίν' η κατσούλα ξίδι.
- Γέρος γάτος, τρυφερά ποντίκια θέλει.
- Γάτα πού μουλώνει, ποντικούς μαζώνει.
- Όταν λείπει η γάτα, χορεύουν τα ποντίκια.
- Πολλά ξέρει ο ποντικός μα πιο πολλά ο γάτος.
- Όταν γεράσει ο γάτος, παίζουν μαζί του τα ποντίκια.
- Η γάτα πούλησε το σπίτι της για ν' αγοράσει ψάρια.
- Θα κουρέψουμε μια γάτα, για να φτιάσουμε μια κάπα.
- Η γάτα όπως κι αν την πετάξεις, με τα τέσσερα θα πέσει.
- Για να μη φάγει ο γάτος το ψωμί, τρώει ο ποντικός τα ρούχα.

- Έπεσε ο λύκος στ' άντερα.
- Έρμα μαντριά γιομάτα λύκους.
- Ο λύκος από τα μετρημένα τρώει.
- Έβαλαν το λύκο να φυλάει τα πρόβατα.
- Ο λύκος στην αναμπουμπούλα χάιρεται.
- Ο λύκος τη φωλιά του δεν τη μαγαρίζει.
- Ο λύκος με μηνύματα ποτέ αρνί δεν τρώγει.
- Ο λύκος έχει τ' όνομα κι ο τσάκαλος τη χάρη.
- Το πρόβατο το μοναχό, εκείνο τρώει ο λύκος.
- Αρνί που βλέπει ο Θεός, ο λύκος δεν το τρώει.
- Θρέψε λύκο το χειμώνα, να σε φάει το καλοκαίρι.
- Το λύκο τον κουρεύανε, πούθε παν' τα πρόβατα.
- Αν φοβόταν ο λύκος τη βροχή, θα φόραγε καπότα.
- Εμείς το λύκο βλέπουμε, πούθε πάν' τ' αγνάρια του.
- Όταν τα σκυλιά τρώγονται, ο λύκος τρώει τα πρόβατα.
- Ο λύκος έχει το σβέρκο χοντρό γιατί κάνει μόνος τις δουλειές του.
- Ο λύκος κι αν εγέρασε κι άσπρισε το μαλλί του, ούτε τη γνώμη άλλαξε ούτε την κεφαλή του.

Άλογα

- Σαράντα τ' άλογο κι εξήντα το σαμάρι.
- Το καλό το άλογο στ' αχούρι το πουλάνε.
- Αλί απ' τον Αλή που 'χασε τ' άλογο και πιλαλεί.
- Πούλα τ' άλογό σου και κράτα τον γάιδαρό σου.
- Όταν σκοντάφτει τ' άλογο, όλοι του λένε τύφλα.
- Οι κάμποι τρέφουν άλογα και τα βουνά λεβέντες.

- Απ' τα γρίβα τ' άλογα, στα κούντρικα γαιδούρια!
- Κι αν στόλισες το γάιδαρο, γι' άλογο δεν περνιέται!
- Όταν ψοφήσουν τ' άλογα, τιμή έχουν τα γαιδούρια!
- Όταν σε γκρεμίσει τ' άλογο, κατέβα τράβα το καπίστρι.
- Για το καρφί χάνεται το πέταλο, για το πέταλο τ' άλογο.

Γαιδούρια

- Κατά φωνή και γάιδαρος.
- Εγώ μιλάω, γαιδούρια κλάνουνε.
- Τρανή γαιδούρα, μεγάλη καμπούρα.
- Είπε ο γάιδαρος τον πετεινό κεφάλα.
- Σιγά μη στάξει η ουρά του γαιδάρου.
- Γκαστρώνει γαιδούρα στην ανηφόρα.
- Τα γέρικα γαιδούρια Φλεβάρη ψοφάνε.
- Το μισιακό γαιδούρι το τρώει ο λύκος.
- Εγκάριζεν ο γάιδαρος κι είπε «άχερος».
- Βαράει το σαμάρι ν' ακούσει ο γάιδαρος.
- Άνθρωπος κοιμώμενος γάιδαρος δεμένος.
- Δυο γάιδαροι μαλώνανε σε ξένο αχυρώνα.
- Φταίει ο γάιδαρος και δέρνουν το σαμάρι.
- Δέσε το γάιδαρο κι ας τονε φάει ο λύκος.
- Βόσκει ο γάιδαρος εκεί που θα τον δέσουν.
- Κάλλιο γαιδουρόδενε παρά γαιδουρογύρευε.
- Πας μετά Χριστόν προφήτης γάιδαρος εστί.
- Αρχόντου λόγος και πορδές γαιδάρου, ένα.

- Πρώτα πάρε το γαϊδούρι και μετά το σαμάρι.
- Καβαλικεύω γάιδαρο ώσπου να βρω ένα άτι.
- Απολύθηκε ο γάιδαρος; Αλιά από τα λάχανα.
- Άνθρωπος ξετσιπωτος, γάιδαρος αδέσποτος.
- Του γαϊδάρου η προκοπή, άχερα μες το παχνί.
- Ήταν στραβό το κλήμα, το ‘φαγε κι ο γάιδαρος.
- Δεν μπορεί να μοιράσει δυο γαϊδουριών άχυρα.
- Ο καλός ο σαμαράς σκέφτεται και το γάιδαρο.
- Ο πεινασμένος γάιδαρος, ξυλιές δε λογαριάζει.
- Πούλα τ’ άλόγό σου και κράτα τον γαϊδαρό σου.
- Στο γάμο πάει ο γάιδαρος ή για νερό ή για ξύλα.
- Ο κουζουλός ο γάιδαρος, πάντα πουλάρι δείχνει.
- Είδα γάιδαρο με σέλα και τσομπάνο με ομπρέλα.
- Γέρος γάιδαρος καινούρια περπατησιά δε βγάζει.
- Το γαϊδούρι το δεμένο τρώει χορτάρι διαλεγμένο.
- Απ’ τα γρίβα τ’ άλογα, στα κούντρικα γαϊδούρια!
- Αντί να βογκάει ο γάιδαρος βογκάει ο καβαλάρης.
- Βαγενάδες και γαϊδάροι, ένα μήνα έχουν τη χάρη.
- Και στο δήμαρχο να πας, γαϊδουρινή θα τηνε φας!
- Είπαν τα γαϊδουρόπουλα τη μάνα τους γαϊδούρα.
- Κάλιο κουτσό γαϊδούρι, παρά τσινιάρικο μουλάρι.
- Να πουλήσουμε το γάιδαρο, να φτιάξουμε σαμάρι.
- Πάνω που έμαθε ο γάιδαρος να μην τρώει, ψόφησε.
- Κι αν στόλισες το γάιδαρο, γι’ άλογο δεν περνιέται!
- Τον γάιδαρο δεν τον ρωτούν όταν τον σαμαρώνουν.

- Δεν γνωρίζουν οι γαϊδάροι πώς το τρώνε το χαβιάρι.
- Όταν ψοφήσουν τ' άλογα, τιμή έχουν τα γαϊδούρια!
- Μην κουνάς τα πόδια σου πριν ανεβείς στο γάιδαρο.
- Μαντζουράνα στο κατώφλι, γάιδαρος στα κεραμίδια.
- Όποιος κεντάει το γάιδαρο, μυρίζεται τις πορδές του.
- Μητ' ο σκύλος τρώει τ' άχυρο μήτε τον γάιδαρο αφήνει.
- Όλοι με χρυσά βελούδα, ποιος τα βόσκει τα γαϊδούρια;
- Κι αν έχει ο γάιδαρος φωνή, για ψάλτη δεν τον κρίζουν.
- Κάνε αστείο σε γαϊδούρι και θα φας κλοτσιά στη μούρη.
- Όσο και να δουλέψει ο γάιδαρος, αγάθια τον ταγίζουν.
- Γάιδαρος που δεν 'μποδίζει, άφησέ τον κι ας γκαρίζει.
- Τον αγά και γάιδαρο να τον ιδείς, να μην τον καβαλήσεις.
- Όταν σου χαρίζουν ένα γάιδαρο, μην τον κοιτάς στα δόντια.
- Ν' άκουγε ο Θεός τον κόρακα, όλοι οι γάιδαροι θα ψοφούσαν.
- Όσο καλός κι αν είναι ο γάιδαρος, πάλε γάιδαρο τον κρίζουν.
- Η γαϊδούρα σαράντα πουλάρια έκανε και το σαμάρι δεν της έλειψε.
- Κάθε πουλί με τη λαλησιά του και κάθε γάιδαρος με την γκαρισιά του.
- Αν χωρατέψεις με το γάιδαρο, θα σε χτυπήσει στο πρόσωπο με την ουρά.
- Ο καλός ο πεθερός, γάιδαρος καμαρωτός και η κακιά η πεθερά, κολοβή οχιά.
- Ήλιος και βροχή παντρεύονται οι φτωχοί, ήλιος και φεγγάρι παντρεύονται οι γαϊδάροι.
- Όσο λείπει ο αφέντης κανένα δεν νοιάζει, μα όσο λείπει ο γάιδαρος, ούλοι βαρυγκωμάνε.
- Γάιδαρος είναι γάιδαρος, ας εφορεί και σέλλα και η γριά κι αν ομορφίζεται δεν γίνεται κοπέλα.
- Ψάρι μπαρμπούνη διάλεγε και γάιδαρο καμπούρη, γυναίκα ψηλοκάβαλη και χοίρο μακρυμούρη.

- Έκαμα το γάιδαρο κι ετσούλωσε τ' αυτιά του και πήρε το σαμάρι του και πήγε στην κυρά του.

Γουρούνια

- Μην αγοράζεις γουρούνι στο σακί.
- Ξέρει ο μπουρμάς ίντα είναι ο χουρμάς.
- Γριά δεν είχε βάσανα και αγόραζε γουρούνι.
- Καλός-καλός ο χοίρος μας κι εξέβην χαλαζιάρης.
- Του χοίρου το μαλλί δε γίνεται μετάξι.
- Σαπουνίζοντα ς γουρούνι, χάνεις χρόνο και σαπούνι.
- Αυτός που 'χασε το χοίρο του, όλο μουγκριές ακούει.
- Άντρα, γουρούνι, γάιδαρο, και ποιον να πρωτοκλάψω;
- Το γουρούνι το κράζουν για μαχτό και κείνο πάει για

σκατό.

- Λύσε δέσε το
γουρούνι,
μακρυσκοίνη
σε την
κλώσα,
πέρασε η
μέρα.
- Αδύνατο `ναι
να γενεί
χοίρου μαλλί
μετάξι και
του χωριάτη
το παιδί να
`χει αρχοντιά
και τάξη.
- Ψάρι
μπαρμπούνι
διάλεγε και
γάδαρο
καμπούρη,
γυναίκα
ψηλοκάβαλη
και χοίρο
μακρυμούρη.

Πουλιά

- Το θηλυκό
πουλί φτιάνει
τη φωλιά.
- Το έξυπνο
πουλί από τη
μύτη
πιάνεται.
- Κάλιο πουλί
του κλαδιού
παρά του
κλουβιού.
- Όταν λαλούν
οι κόρακες,
τα αηδόνια
φεύγουν.
- Όλα τα

πουλιά
μισεύουν, οι
κοράκοι μόνο
μένουν.

- Τότε λαλούν
τ' αηδόνια
όταν πάψουν
τα κοράκια.
- Και το πουλί
ψηλά πετάει,
μα στη γη θα
βρει να φάει.
- Προτού
σκάσουν τα
αυγά, άρχισε
να μετράει τα
πουλιά.
- Κάτσε κότα
μου στ' αυγά
σου για να
βγούνε τα
πουλιά σου.
- Όλα τα
πουλιά πάνε
κι έρχονται,
και ο
σπουργίτης
αναμένει.
- Κατά το
πουλί η
φωλιά του,
και κατά τον
άνθρωπο το
σπίτι του.

Φίδια

- Μην πατάς
φίδι στην
ουρά.
- Κι αν
κελαηδάει η

οχιά, δεν
είναι
καρδερίνα.

- Αν του τη
δώσεις του
φιδιού, δώσ'
τη του στο
κεφάλι.
- Όποιος τα
φίδια κυνηγά,
φίδι θα τον
δαγκώσει, και
όποιος τον
κίνδυνο
αγαπά, αυτός
θα τον
σκοτώσει.

Οι παροιμιακές (ή παροιμιώδεις) φράσεις είναι ένα είδος φράσεων που δεν έχει να κάνει με γνωμικά, αν και συγγενεύει με τις παροιμίες ως προς το λαϊκό ή αλληγορικό τους χαρακτήρα.

Πρόκειται για σύντομες φράσεις που δεν αποτελούν «διατύπωση κρίσης», δεν τις χρησιμοποιούμε δηλαδή για να διατυπώσουμε μια άποψη, αλλά για να κάνουμε ένα χαρακτηρισμό.

Πάντως τα όρια με τις Παροιμίες είναι μερικές φορές δυσδιάκριτα.

Ζωή

- Ζωή και κότα.
- Βίος και πολιτεία.

Θάνατος

- Το αιώνιο σκοτάδι.

- Πνέει τα λoίσθια.
- Το είπε το ποίημα.
- Τα τίναξε (τα πέταλα).
- Βλέπει τα ραδίκια ανάποδα.

Προλήψεις

- Χτύπα ξύλο.
- Φτύσ' τον κόρφο σου.
- Κουνήσου απ' τη θέση σου.
- Κούφια η ώρα [που τ' ακούει].

Κενό

- Τενεκές ξεγάνωτος.
- Αέρας κοπανιστός.

Χρόνος

- Ο πανδαμάτωρ χρόνος.
- Στη χάση και στη φέξη.
- Κοντός ψαλμός αλληλούια.
- Κάθε πέρυσι και καλύτερα.
- Κύλησε πολύ νερό στ' αυλάκι.

Παρελθόν

- Από τον καιρό του Νώε.

Παιδική Ηλικία

- Εξ απαλών ονύχων.
- Από τα γεννοφάσκια του.

Νεότητα

- Είναι στα ντουζένια του.
- Ακόμα το στόμα του γάλα μυρίζει.
- Ακόμα δεν βγήκε απ' τ' αυγό [και πετά στον ουρανό].

Μήνες

- Κι ο μήνας έχει εννιά.
- Ο μήνας που τρέφει τους έντεκα.

Αναβλητικότητα

- Του αγίου ποτέ.
- Το παρέπεμψε στις ελληνικές καλένδες.

Καθυστέρηση

- Έμεινε εκτός νυμφώνος.
- Περσινά, ξινά σταφύλια.
- Ήμουνα νιος και γέρασα.
- Σαν το γιοφύρι της Άρτας.

Βιασύνη

- Ή τώρα ή ποτέ.

Τέλος

- Κύκνειο άσμα.
- Τα έχει φτύσει.
- Τέρμα τα δίφραγκα.
- Μαζεύει υπογραφές.
- Τα 'χει φάει τα ψωμιά του.
- Χάσκει ο κόλπος να βγει η ψυχή του.
- Από τα χτες στο σήμερα και πολύ κράτησε.

Σκοτάδι

- Φέξε μου και γλίστρησα.
- Τον έφαγε το μαύρο σκοτάδι.

Άνεμος

- Περί ανέμων και υδάτων.
- Απ' όπου φυσάει ο άνεμος.

Ήλιος

- Ηλίου φαεινότερον.
- Δεν έχει στον ήλιο μοίρα.

Μάτια

- Γαρίδα το μάτι του.
- Έτριβε τα μάτια του.

- Βγάζουν τα μάτια τους.
- Δεν μου γεμίζει το μάτι.
- Έχει μάτια και στον κόλο.
- Του 'ριξε στάχτη στα μάτια.
- Να 'χεις τα μάτια σου δεκατέσσερα.

Όνομα

- Όνομα και πράγμα.
- Πίνει νερό στ' όνομά του.

Πεποιθήσεις

- Μέχρι το μεδούλι.

Καταγωγή

- Είναι από μεγάλο τζάκι.
- Από πού κρατάει η σκούφια του.

Γέλιο & Χαμόγελο

- Αυγά σου καθαρίζουν;
- Το γέλιο του βγήκε ξινό.
- Γέλανε και τ' αυτιά του.
- Γέλασε ο κάθε πικραμένος.
- Έπεσε το γέλιο της αρκούδας.
- Γέλασε το χείλι του το πικραμένο.

Μυρωδιές & Αρώματα

- Δεν πήρε μυρωδιά.
- Φρου-φρου κι αρώματα.
- Ακόμα το στόμα του γάλα μυρίζει.
- Το ένα του μυρίζει και τ' άλλο του βρωμάει.

Εξωτερική Εμφάνιση

- Στην τρίχα.
- Πετσί και κόκαλο.
- Μπουκιά και συχώριο.
- Θεωρία επισκόπου και καρδιά μυλωνά.
- Χέρι κάτασπρο κι αφράτο και ποδάρι αμυγδαλάτο.

Καθρέφτης

- Έχεις δει τα μούτρα σου στον καθρέφτη;

Υγεία

- Γερός σαν το ρεπάνι.

Οπτικό πεδίο

- Όπως με βλέπεις και σε βλέπω.
- Δεν βλέπει πέρα από τη μύτη του.

Τύχη & Πεπρωμένο

- Έχει άστρο...

- Έβγαλε λαγό.
- Με παπά θα κοιμήθηκε.
- Δεν έχει στον ήλιο μοίρα.
- Έχει το κοκαλάκι της νυχτερίδας.
- Ήταν της μοίρας μου γραφτό.
- Αυτουνού γεννάνε και τα κοκόρια του.
- Αυτός κοιμάται κι η τύχη του δουλεύει.
- Μεγάλη κωλοφαρδία / Είσαι κωλόφαρδος.

Ομοιότητα

- Είναι φτυστός ο...
- Τον έφτυσε στο στόμα.
- Ταιριάξανε τα χνώτα μας.
- Μοιάζουν σα δυο σταγόνες νερό.

Γυμνό

- Όπως τον γέννησε η μάνα του.

Μαλλιά

- Πόσο πάει το μαλλί;
- Μάλλιασε η γλώσσα μου να τα λέω.
- Πλήρωσε τα μαλλιά της κεφαλής του.

Ικανοποίηση

- Την έχω βρει.

- Έβγαλε λαγό.
- Ζωή και κότα.
- Όλα μέλι-γάλα.
- Χαράς ευαγγέλια.
- Πες τα Χρυσόστομε!
- Πασάς στα Γιάννενα.
- Γελάνε και τ' αυτιά του.
- Πλέει σε πελάγη ευτυχίας.
- Και ούτε γάτα ούτε ζημιά.
- Μην το πεις ούτε του παπά.

Θαυμασμός

- Έτριβε τα μάτια του.
- Στάζει μέλι το στόμα του.
- Και το κουκούτσι αμύδαλο.

Κατάπληξη

- Του ήρθε
ταμπλάς.
- Ως εκ
θαύματος.
- Του ήρθε
κεραμίδα.
- Έμεινε στήλη
άλατος.
- Έπαθα την
πλάκα μου.
- Έπεσε από τα
σύννεφα.

- Έλα Χριστέ και Παναγιά!

Εκπληξη

- Βρε, σαν τα χιόνια...
- Στα καλά καθούμενα.
- Τον έπιασε στα πράσα.
- Μίαν ωραίαν πρωίαν...
- Ως δια μαγείας...
- Κάποιος φούρνος θα γκρεμίστηκε.

Απογοήτευση

- Βράσε ρύζι.
- Χέσε μέσα.
- Καλά κρασιά!
- Φεσωθήκαμε.
- Άνθρακες ο θησαυρός.
- Του κόπηκαν τα φτερά.
- Χέσε ψηλά κι αγνάντευε.
- Φέξε μου και γλίστρησα.

- Πολύ κακό για το τίποτα.
- Χαιρέτα μου τον πλάτανο.
- Πάρ' τ' αυγό και κούρεβ' το.
- Έμεινε στα κρύα του λουτρού.
- Του 'κανε την καρδιά περιβόλι.

Άγχος & Στεναχώρια

- Δεν τον χωράει ο τόπος.
- Πέσαν έξω τα καράβια σου;
- Κάθεται σε αναμμένα κάρβουνα.

Απόγνωση

- Ζήτω που καήκαμε!
- Κλάφ' τα, Χαράλαμπε.

Κλάμα & Δάκρυα

- Κορόμηλο το δάκρυ.
- Τραβάτε με κι

ας κλαίω.

- Είμαστε να μας κλαίν' οι ρέγκες.

Φόβος

- Έχει κλάσει μαλλί.
- Τα έκανε πάνω του.
- Μούγγα στη στρούγκα.
- Για να σφίξουν οι κόλοι.
- Τον πήγε τρίτη - τετάρτη.
- Δια τον φόβο των Ιουδαίων.
- Τον έπιασε τεταρταίος πυρετός.
- Το φοβάται όπως ο διάολος το λιβάνι.

Ενοχή

- Σαν βρεγμένη γάτα.
- Τον πήρα στο λαιμό μου.
- Έχει λερωμένη τη φωλιά του.
- Πήρε το κρίμα

στο λαιμό του.

- Ποιος θα πληρώσει το μάρμαρο;
- Έχω πολλά ράμματα για τη γούνα σου.

Ντροπή

- Έχουμε γίνει ρόμπες.
- Γίναμε ρεζίλι των σκυλιών.
- Δεν έχω μούτρα να τον δω.
- Ν' άνοιγε η γη να με καταπιεί.
- Έβαλε την ουρά κάτω από τα σκέλια.

Αξιολόγηση

- Δεν τον πιάνει το μάτι σου.
- Να ξεχωρίσουμε την ήρα από το σιτάρι.

Αξία & Ικανότητα

- Γαμάει και δέρνει.
- Και την πορδή

σου δύναμη.

Αθωότητα

- Αθώα
περιστερά.
- Δεν είδε παπά
κώλο.
- Ως πρόβατον
επί σφαγήν.
- Δεν κατούρησα
στο πηγάδι.

Ευφυΐα

- Τα έχει
τετρακόσια.
- Έχει μυαλό
ξουράφι.
- Είναι γάτα με
πέταλα.
- Είναι σπέρτο
καμινέτο.
- Έχει μάτια και
στον κώλο.
- Πιάνει πουλιά
στον αέρα.
- Βουλωμένο
γράμμα
διαβάζει.
- Εδώ πατάει κι
αλλού
βρίσκεται.

Θέληση & Δύναμη

- Τρώει τα σίδερα.
- Γροθιά στο μαχαίρι.
- Έπιασε τον ταύρο από τα κέρατα.

Υπευθυνότητα

- Άλλου παπά ευαγγέλιο.
- Έβγαλε τα κάστανα από τη φωτιά.
- Δεν είναι άμοιρος ευθυνών.
- Ποιος θα βγάλει το φίδι από την τρύπα;

Προνοητικότητα

- Δια τον φόβο των Ιουδαίων.
- Να 'χεις τα μάτια σου δεκατέσσερα.

Υπομονή

- Γαϊδουρινή υπομονή.

Πειθαρχία & Υπακοή

- Πετάει ο γάιδαρος; Πετάει!

Αδράνεια & Τεμπελιά

- Βαράει μύγες.
- Ψειρίζει τη μαϊμού.
- Λούφα και παραλλαγή.
- Το έριξε στο σορολόπ.
- Τα φόρτωσε στον κόκορα.
- Έχει απλώσει την αρίδα του.

Πάθη & Αμαρτίες

- Εξώλης και προώλης.

Άγνοια

- Δεν πήρε μυρωδιά.
- Έχει μαύρα μεσάνυχτα.
- Του φαίνονται κινέζικα.
- Δε μύρισα τα νύχια μου.

- Δεν μύρισα τα δάχτυλά μου.
- Πάμε στο άγνωστο με βάρκα την ελπίδα.
- Ακόμα δεν ξέρει από πού κατουράει η κότα.

Ματαιοδοξία

- Είναι μεγάλο ψώνιο.
- Καβάλησε το καλάμι.
- Πήρε ψηλά τον αμανέ.
- Πήραν τα μυαλά του αέρα.
- Έπιασε τον παπά απ' τ' αρχιδί@.

Καυχησιολογία

- Πουλάει μούρη.
- Προς το θεαθήναι.
- Καμαρώνει σα γύφτικο σκεπάρνι.

Βλακεία

- Δεν του κόβει.
- Μας κούφανεσ.
- Κοιμάται
όρθιος.
- Δεν σκαμπάζει
γρυ.
- Πτωχός τω
πνεύματι.
- Ό,τι θυμάται
χαίρεται.
- Χρωστάει της
Μιχαλούς.
- Η μαλακία πάει
σύννεφο.
- Άβυσσος η
ψυχή του
ανθρώπου.
- Δεν βλέπει πέρα
από τη μύτη
του.
- Είναι λίγο
«είναι τα ζώα
μου αργά».

Αδυναμία

- Αχιλλειος
πτέρνα.
- Είναι έξω από
τα νερά του.

Αναποτελεσματικότητα

- Τα έκανε ρόιδο.
- Τα έκανε θάλασσα.
- Τα κάναμε μούσκεμα.
- Την κάτσαμε τη βάρκα.
- Τα 'χουμε κάνει μαντάρα.
- Έκανε μια τρύπα στο νερό.
- Τα πιάσαμε τα λεφτά μας.

Ανικανότητα

- Δεν ξέρει πού παν τα τέσσερα.
- Πνίγεται σε μια κουταλιά νερό.
- Στη θάλασσα να τον στείλεις, νερό δεν θα βρει.

Αχαριστία

- Τρέφει φίδι στον κόρφο του.

Πλεονεξία

- Πήρε τη μερίδα του λέοντος.
- Μονά-ζυγά,

δικά του τα
θέλει.

- Αν του δώσεις
ένα δάχτυλο, θα
σου αρπάξει
ολόκληρο το
χέρι.

Φιλαργυρία

- Αυγά και μη
πουλιά.
- Δεν δίνει στον
Άγιο του κερί.

Ισχυρογνωμοσύνη

- Σκάει γάιδαρο.
- Έχει
μουλαρώσει.
- Τα έχει
στυλώσει.

Δύσκολοι χαρακτήρες

- Βαρύ πεπόνι.
- Μη μου άπτου.
- Βαρύς κι
ασήκωτος.
- Κέρατο
βερνικωμένο.
- Βρήκε το
διάολό του.
- Βράζει με το

ζουμί του.

- Του έκανε το βίο αβίωτο.
- Στριμμένο άντερο.
- Του 'ψησε το ψάρι στα χείλη.
- Δε σηκώνει μύγα στο σπαθί του.
- Δεν τον αφήνει σε χλωρό κλαρί.

Απάθεια

- Σκασίλα μου μεγάλη και δέκα παπαγάλοι.

Αυτοκαταστροφή

- Κακό του κεφαλιού του.
- Θα το φάει το κεφάλι του.

Παράνοια & Τρέλα

- Έχει σαλτάρει.
- Τράβα κορδέλα.
- Την έχει ψωνίσει.
- Είναι για

δέσιμο.

- Του 'στριψε η βίδα.
- Τρελός παπάς σε βάφτισε.

Δειλία

- Παλικάρι της φακής.
- Φοβάται και τη σκιά του.
- Έκανε τουμπεκί (ψιλοκομμένο.)

Μικροπρέπεια

- Γλείφει τα τσανάκια.

Θρασύτητα

- Έχει μακριά γλώσσα.
- Ζητάει και τα ρέστα.
- Πήραν τα μυαλά του αέρα.

Υποκρισία

- Κάνει την πάπια.
- Κάνει τον

Κινέζο.

- Είναι μεγάλη σουπιά.
- Είναι σιγανοπαπαδιά.
- Κάνει τον ψόφιο κοριό.
- Τραβάτε με κι ας κλαίω.
- Κάνει τη λευκή περιστερά.

Αδιαφορία

- Πέρα βρέχει.
- Μας έχει γειώσει.
- Ξέφραγο αμπέλι.
- Δεν τρέχει κάστανο.
- Κι ο μήνας έχει εννιά.
- Άσ' τον να κουρεύεται.
- Δεν του καίγεται καρφί.
- Μπαινάκης-Βγαινάκης.
- Δεν ιδρώνει το αυτί του.
- Ό,τι βρέξει ας κατεβάσει.

- Θα μας κάνει τα τρία δύο.
- Έβαλε το καπελάκι του στραβά.
- Θα βάλω τη γάτα μου να κλαίει.
- Δεν θα χαλάσω τη ζαχαρένια μου.
- Σκασίλα μου και σκορδοκαίλα μου.
- Δε μου κάνει ούτε κρύο ούτε ζέστη.
- Τα γράφει εκεί που δεν πιάνει μελάνι.
- Τα γράφει στα παλιά του τα παπούτσια.
- Από το ένα αυτί μπαίνει και από το άλλο βγαίνει.
- Στα σέα μας, στα μέα μας και στα βυζαντινά μας.

Ανοχή

- Δώσε τόπο στην οργή.
- Ό,τι βρέξει ας

κατεβάσει.

- Μπόρα είναι, θα περάσει.
- Έφτασε ο κόμπος στο χτένι.

Απαξίωση

- Καμένο χαρτί.
- Τζάμπα μάγκας.
- Τενεκές ξεγάνωτος.
- Του γλυκού νερού.
- Δεν έχει το Θεό του.
- Ψώνισε από σβέρκο.
- Κλάνει ο πεθαμένος;
- Κάθε καρδιάς καρύδι.
- Ο έτερος Καπαδόκης.
- Δεν μου γεμίζει το μάτι.
- Είναι παιδί για υιοθεσία.
- Βόιδι πήγε, γελάδα γύρισε.
- Παρ' τον έναν και χτύπα τον

άλλον.

- Έχεις δει τα μούτρα σου στον καθρέφτη;
- Μεγάλο φέσι / φόλα / πίπα (για ταινία κυρίως)
- Δεν τον φτάνει ούτε στο μικρό του το δαχτυλάκι.

Αποδραματοποίηση

- Σιγά τον πολυέλαιο.
- Σπουδαία τα λάχανα!
- Σταγόνα στον ωκεανό.
- Πολύ κακό για το τίποτα.
- Παραβιάζει ανοικτάς θύρας.

Σκληρότητα

- Σκληρό καρύδι.
- Δε χαρίζει κάστανα.
- Σφάζει με το βαμβάκι.
- Έκανε πέτρα την καρδιά του.

Ενόχληση

- Άνω ποταμών.
- Αρμένικη βίζιτα.
- Έχω караφλιάσει.
- Έχει μακριά γλώσσα.
- Βρήκε το διάολό του.
- Μου την έχει σπάσει.
- Μου έπρηξε το συκώτι.
- Έγινε τσάμικος ταμπάκος.
- Μου κάθισε στο σβέρκο.
- Του χάλασε τη μανέστρα.
- Μας έχει ζαλίζει τον έρωτα.
- Του 'κανε τη ζωή ποδήλατο.
- Μου κάθισε στο στομάχι.

Αποστροφή

- Μετά βδελυγμίας.
- Βρόμα και

δυσωδία.

- Δεν τον πάω καθόλου.
- Το ένα του μυρίζει και τ' άλλο του βρωμάει.

Αχρειότητα

- Φίδι κολοβό.
- Οχιά διμούτσουνη.
- Τι ψυχή θα παραδώσεις;
- Γάδαρος ξεκαπίστρωτος!
- Του σκοινιού και του παλουκιού.
- Ο καλύτερος έχει σκοτώσει τη μάνα του.
- Η σάρα, η μάρα και το κακό συναπάντημα.
- Αν του δώσεις ένα δάχτυλο, θα σου αρπάξει ολόκληρο το χέρι.

Πονηριά

- Διαόλου κάλτσα.

- Παίζει σε διπλό ταμπλό.
- Σε πουλάει και σ' αγοράζει.
- Ρίχνει άδεια να πιάσει γεμάτα.
- Πήγαινε στη γωνία να δεις αν έρχομαι.

Απειλή

- Μυρίζει μπαρούτι.
- Δαμόκλειος σπάθη.
- Το κουτί της Πανδώρας.
- Μαύρο φίδι που σ' έφαγε.
- Του 'βαλε το μαχαίρι στο λαιμό.
- Θα τον πάρει και θα τον σηκώσει.
- Έχω πολλά ράμματα για τη γούνα σου.
- Θα σου μάθω πόσα απίδια βάνει ο σάκος.
- Τώρα θα μάθεις πώς το τρίβουν το πιπέρι.

Εμπαιγμός

- Σπάνε πλάκα.
- Τον πήραν στο ψιλό.
- Τον δουλεύει ψιλό γαζί.

Καχυποψία

- Τον έζωσαν τα φίδια.
- Τον βλέπει με μισό μάτι.
- Κάποιο λάκκο έχει η φάβα.
- Αλλού να τα πουλάς αυτά.
- Μου μπήκαν ψύλλοι στ' αφτιά.

Περιφρόνηση

- Σιγά τ' αυγά.
- Ποιος τον χέζει;
/ Τον έχει
χεσμένο.
- Δεν πα να 'σαι
και η Μάγια
Μελάγια.

Άρνηση

- Πάτησε πόδι.

- Ποτέ των ποτών.
- Του έκοψε το βήχα.
- Να μένει το βύσσινο.
- Ως εδώ και μη παρέκει.
- Θα πάρει τα τέτοια μου.
- Θα πάρει τον τρίτο τον μακρύτερο.

Απόρριψη

- Έμεινε στα αζήτητα.
- Έμεινε εκτός νυμφώνος.
- Κολοκύθια με τη ρίγανη!
- Του κόλλου τα εννιάμερα.
- Εγώ αυτά τ' ακούω βερεσέ.
- Πήρε τον πούλο.
- Του έδωσε τα παπούτσια στο χέρι.
- Τον πέταξε σαν την τρίχα απ' το ζυμάρι.
- Ωρα καλή στην

πρύμνη σου κι
αγέρα στα
πανιά σου.

Ευπιστία

- Δεν τρώμε
άγερα.
- Κούνια που σε
κούναγε!
- Μ' αυτό το
πλευρό να
κοιμάσαι...

Εξαπάτηση

- Τάτσι-Μήτσι-
Κώτσι.
- Τα κάνανε
πλακάκια.
- Μας πιάσανε
τον κώλο.
- Εις υγείαν του
κοροΐδου.
- Πλανάται
πλάνην οικτράν.
- Του 'ριξε
στάχτη στα
μάτια.
- Του 'ταξε
λαγούς με
πετραχήλια.

Επιτηδειότητα

- Καλιγώνει

ψύλλο.

- Είναι στα μέσα και στα έξω.
- Όποια πέτρα να σηκώσεις από κάτω θα τον βρεις.

Δικαιολογίες

- Σούξου μούξου [μανταλάκια].

Παράπονα

- Δεν κατούρησα στο πηγάδι.
- Τα παράπονά σου στο δήμαρχο.

Υπερβολές

- Άκρον άωτον.
- Αέρα πατέρα.
- Κάνει την τρίχα τριχιά.
- Ή του ύψους ή του βάθους.
- [Τρεις] και το λουρί της μάνας.
- Τότε που δέναν τα σκυλιά με τα λουκάνικα.

Θυμός

- Έγινε Τούρκος.
- Πνέει τα μένεα.
- Πήρε ανάποδες.
- Εν βρασμώ
ψυχής.
- Έγινε πυρ και
μανία.
- Κατεβάζει
καντήλια.
- Την έχει κάνει
λαχείο.
- Δώσε τόπο στην
οργή.
- Άστραψε και
βρόντηξε.
- Βγήκε απ' τα
ρούχα του.
- Τα έχει πάρει
στο κρανίο.
- Ανάψαν τα
λαμπάκια του.
- Να σου χέσω το
γάιδαρο.
- Το φυσάει και
δεν κρυώνει.
- Τα είπε έξω από
τα δόντια.
- Ποιος είδε το
Θεό και δεν τον
φοβήθηκε.

Εκδίκηση

- Το φύλαξε
μανιάτικο.
- Τον περιμένει
στη γωνία.

Τιμωρία

- Εις το πυρ το
εξώτερον.
- Ήθελές τα και
παθές τα.

Μετάνοια

- Είπα, ξείπα.
- Ανέκρουσε
πρύμναν.
- Το γέλιο του
βγήκε ξινό.

Φυγή

- Ωχετο απιών.
- Έγινε Λούης!
- Έκοψε λάσπη.
- Έγινε καπνός.
- Πέταξε το
πουλί.
- Όπου φύγει
φύγει.

- Από κει παν κι
οι άλλοι.
- Έκοψε ρόδα
μυρωμένα.
- Μου άδειασε τη
γωνιά.
- Άνοιξε η γη και
τον κατάπιε.
- Έριξε μαύρη
πέτρα πίσω του.
- Και μην τον
είδατε τον
Παναγή.
- Την έκανε με
ελαφρά
πηδηματάκια.

Αγάπη & Έρωτας

- Πονάει το
δοντάκι.
- Έχει δαγκώσει
τη λαμαρίνα.

Σεξ

- Το πάει το
γράμμα.
- Το έπνιξε το
κουνέλι.
- Βγάζουν τα
μάτια τους.
- Την κουνάει την
αχλαδιά.

Συναντήσεις

- Βιζαβί κι απεναντίας.
- Παρουσιάστηκε σαν το Φάντη μπαστούνι.
- Ανάθεμα την ώρα και το κακό συναπάντημα.
- Η σάρα, η μάρρα και το κακό συναπάντημα.

Συναναστροφές

- Είναι κόλλος και βρακί.
- Πάνε φούστα-μπλούζα.
- Ταιριάξανε τα χνώτα μας.
- Φάγαμε ψωμί κι αλάτι μαζί.

Ευγένεια

- Μιλάει με το «σεις» και με το «σας».

Χαιρετισμοί

- Βρε, σαν τα χιόνια...
- Χαιρέτα μου

τον πλάτανο.

Υπόληψη

- Τον έχει περί πολλού.
- Πίνει νερό στ' όνομά του.
- Τον έβγαλε ασπροπρόσωπο.
- Τον έχω κορώνα στο κεφάλι μου.

Κουτσομπολιό

- Ράδιο αρβύλα.
- Οι κακές γλώσσες λένε...

Ομιλία

- Πες τα Χρυσόστομε!
- Τέτοια ώρα, τέτοια λόγια.
- [Δεν] Μασάει τα λόγια του.
- Άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε.
- Στόμα έχει και μιλιά δεν έχει.
- Τα έλεγε με χέρια και με

πόδια.

- Μάλλιασε η γλώσσα μου να τα λέω.

Φλυαρία

- Γλιστρίδα έφαγε.
- Περί ανέμων και υδάτων.
- Πάει το στόμα της ροδάνι.

Ακρόαση

- Έτεινε ευήκοον ους.
- Κρέμεται από τα χείλη του.
- Από το ένα αυτί μπαίνει και από το άλλο βγαίνει.

Σιωπή

- Ήπια το αμίλητο νερό.
- Μούγγα στη στρούγκα.
- Κατάπια τη γλώσσα του.
- Έκανε τουμπεκί (ψιλοκομμένο.)
- Η σιωπή μου

προς απάντησίν
σου.

Απόκρυψη

- Κρύβε λόγια.
- Όνομα και μη χωριό.
- Μην το πεις ούτε του παπά.
- Τα κουκουλώνει σαν τη γάτα.
- Τα σκουπίδια κάτω από το χαλί.

Μυστικά

- Κεκλεισμένων των θυρών.

Ασυνηνοησία

- Πουλάει τρέλα.
- Διάλογος κωφών.
- Συνεννόηση μπουζούκι.
- Και δυο αυγά Τουρκίας.
- Τρία πουλάκια κάθονταν.
- Άρες μάρες

κουκουνάρες.

- Άρτζι μπούρτζι
και λουλάς.
- Πότε έτσι, πότε
γιουβέτσι.
- Τι σχέση έχει ο
φάντης με το
ρετσινόλαδο;
- Έτσι κι αλλιώς
κι αλλιώτικα
και
πασαλιμανιώτικ
α.

Συγχώρεση

- Νερό κι αλάτι.
- Περασμένα,
ξεχασμένα.

Δώρα

- Δώρον άδωρον.

Συμβιβασμός

- Μπήκε στο
λούκι.
- Έβαλε νερό στο
κρασί του.
- Πετάει ο
γάιδαρος;
Πετάει!

Υποτέλεια

- Χαλί να με πατήσει.
- Του κάνει τεμενάδες.
- Φίλησε κατουρημένες ποδιές.

Προστασία

- Ως κόρην οφθαλμού.
- Υπό την αγίδα.
- Έχει μπάρμπα στην Κορώνη.
- Τον έχει μη στάξει και μη βρέξει.

Προδοσία

- Εξ οικείων τα βέλη.
- Του τράβηξε το χαλί κάτω από τα πόδια.

Συγκρούσεις

- Του έβαλε πόστα.
- Τον έκανε τελατίνι.
- Μυρίζει

μπαρούτι.

- Ομηρικοί
καυγάδες.
- Επί ποδός
πολέμου.
- Το μήλον της
έριδος.
- Τον πάει
καλαμποκάνι.
- Ρίχνει λάδι στη
φωτιά.
- Ακονίζουν τα
μαχαίρια.
- Τον κακό σου
τον φλάρο.
- Έγιναν μαλλιά
κουβάρια.
- Του έψαλε τον
εξάψαλμο.
- Θα τον χορέψω
στο ταψί.
- Του έσουρε τα
εξ αμάξης.
- Μαλώνουν σαν
τα κοκόρια.
- Θα φάμε τα
μουστάκια μας.
- Ξύνει τα νύχια
του για καβγά.
- Του έψαλε τον
αναβαλλόμενο.
- Γίνανε από δυο
χωριά χωριάτες.

- Ο καβγάς ήταν για το πάπλωμα.
- Δεν τον αφήνει σε χλωρό κλαρί.
- Τον πέρασε γενεές δεκατέσσερις.
- Μαλώνουνε σαν τις κακές συννυφάδες.
- Έχει απλωμένο το ζωνάρι του για καβγά.

Εχθροί

- Σαν το σκύλο με τη γάτα.

Μοναξιά

- Έμεινε στο ράφι.
- Τρεις κι ο κούκος.
- Εξορία του Αδάμ.
- Έμεινα μπουκάλα.

Φασαρία

- Ανάστα ο Κύριος.
- Έγινε το μάλε

βράσε.

- Έγινε του Κουτρούλη ο γάμος.
- Σκηγές απείρου κάλλους.
- Έγινε το «έλα να δεις».
- Πάνω στην τούρλα του Σαββάτου.
- Ποιος είδε το Θεό και δεν τον φοβήθηκε.

Διαφορετικότητα

- Η μέρα με τη νύχτα.
- Απ' όλα έχει ο μπαξές.
- Είναι από άλλο ανέκδοτο.
- Σαν τη μύγα μες στο γάλα.
- Τον πέταξε σαν την τρίχα απ' το ζυμάρι.

Αδικία

- Και κερατάς και δαρμένος...

Θύματα

- Ως πρόβατον επί σφαγήν.
- Πήγε σαν το σκυλί στ' αμπέλι.

Τάξη

- Καθάρισε τον κόπρο του Αυγείου.
- Κάθε κατεργάρης στον πάγκο του.

Δημοκρατία

- Προς άγραν ψήφων.

Αντίσταση

- Βάστα Ρόμελ!
- Βγήκε στο κλαρί.
- Κόκκινη γραμμή.
- Γροθιά στο μαχαίρι.
- Κατέβηκε στο πεζοδρόμιο.
- Δεν μπορεί να τον κάνει ζάφτι.
- Σήκωσε [το

δικό του]
μπαϊράκι.

- Κάνω το δικηγόρο του διαβόλου.

Βία

- Ήρξατο χειρών αδίκων.
- Είδε το Χριστό φαντάρο.
- Τον έκανε του αλατιού.
- Είδε τον ουρανό σφοντύλι.
- Την έφαγε στο Δόξα Πατρί.
- Πού σε πονεί και πού σε σφάζει.
- Έγινε η νύχτα του Αγίου Βαρθολομαίου.

Πλήθος

- Πατείς με πατώ σε.
- Πατείς με πατώ σε.
- Δεν έπεφτε καρφίτσα.
- Όλες οι φυλές του Ισραήλ.

- Θα βγάλουμε κορέους.
- Χάνει η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα.

Επικοινωνία

- Βρήκε το σφυγμό του.
- Είμαστε στο ίδιο μήκος κύματος.
- Από χείλη σε χείλη το μαθαίνουνε χίλιοι.

Γλώσσα

- Οι κακές γλώσσες λένε...
- Η γλώσσα του πάει ροδάκι.

Γνώση

- Της γης τ' αυτί.
- Μετά λόγου γνώσεως.
- Επί παντός επιστητού.

Χορός

- Και ο χορός

καλά κρατεί.

- Θα τον χορέψω στο ταπί.
- Τρεις λαλούν και δυο χορεύουν.

Εύλογο Συμπέρασμα

- Ο νοών νοείτω.
- Ηλίου φαινότερον.
- Στο κάτω-κάτω της γραφής.
- Δύο και δύο κάνουν τέσσερα.
- Τι κάνει νιάου-νιάου στα κεραμίδια;

Μυθολογία

- Καλό το παραμύθι σου αλλά δεν έχει μέσα δράκο.

Αλήθεια & Ψέμα

- Πράσινα άλογα.
- Πουλάει τρέλα.
- [Δεν] Μασάει τα λόγια του.
- Πόσα θες να

μας τρελάνεις;

- Λέει τα σύκα
σύκα και τη
σκάφη σκάφη.

Ερωτήσεις

- Δεν ήξερες, δεν
ρώταγες;
- Ρίχνει άδεια να
πιάσει γεμάτα.

Συμφέρον

- Βάστα Ρόμελ!
- Ο καβγάς ήταν
για το πάπλωμα.

Κίνητρα

- Πετάει τη
σκούφια του.
- Ποια μύγα σε
τσίμπησε;
- Άβυσσος η
ψυχή του
ανθρώπου.

Όρια

- Κόκκινη
γραμμή.
- Διέβη τον
Ρουβίκωνα.
- Ως εδώ και μη

παρέκει.

- Υπερβαίνει τα εσκαμμένα.
- Μέχρι τελευταίας ρανίδας.
- Το μαχαίρι μέχρι το κόκαλο.
- Έφτασε ο κόμπος στο χτένι.

Επιθυμίες

- Εκών άκων.
- Απ' το στόμα σου και στού Θεού τ' αυτί.

Επιλογές

- Δρόμος χωρίς επιστροφή.

Εναλλακτικές λύσεις

- Παίζει σε διπλό ταμπλό.
- Και με τον χωροφύλαξ και με τον αστούλαξ.

Ποιότητα

- Κάνει παπάδες.

Σιγουριά

- Κρατάει πισινή.
- Κάθισε στα
αβγά σου.
- Έδεσε το
γάιδαρό του.
- Μην πατάς σε
σάπιο σανίδι.
- Πάνε δυο-δυο,
σαν τους
Χιώτες.
- Όπως με
βλέπεις και σε
βλέπω.
- Να δούμε πού
θα κάτσει η
μπίλια.

Υποσχέσεις

- Λέει παχιά
λόγια.
- Του 'ταξε
λαγούς με
πετραχήλια.

Εμμονή

- Αυτός το βιολί
του.
- Αυτός το χαβά
του.

- Και ο χορός
καλά κρατεί.
- Το 'χει βάλει
αμέτι
μουχαμέτι.
- Το γουδί το
γουδοχέρι [και
τον κόπανο στο
χέρι]

Προσαρμογή

- Όπου γης και
πατρίς.
- Προκρούστειος
κλίνη.
- Τύπος και
υπογραμμός.
- Απ' όπου
φυσάει ο
άνεμος.
- Πότε έτσι, πότε
γιουβέτσι.

Ματαιοπονία

- Πίθος των
Δαναΐδων.
- Ψάχνει ψύλλους
στ' άχυρα.
- Ψάχνει γωνίες
σε δεκάρικα.
- Να
τετραγωνίσουμε
τον κύκλο.

Παραίτηση

- Να το πάρει το ποτάμι.
- Σήκωσε τα χέρια ψηλά.
- Ας πάει και το παλιάμπελο.
- Μια ψυχή που είναι να βγει, ας βγει.

Αρχή

- Αρχίσανε τα όργανα.

Ολοκλήρωση

- Έλαβε σάρκα και οστά.
- ...και έξω απ' την πόρτα.
- Το κερασάκι στην τούρτα.
- Μέχρι τελευταίας ρανίδας.
- Κλότσησε την καρδάρια με το γάλα.
- Τα σταφύλια τρυγημένα και τα σκόρδα φυτεμένα.

Αναζήτηση

- Ψαρεύει σε θολά νερά.
- Ψάχνει ψύλλους στ' άχυρα.

Ταχύτητα

- Στο άψε σβήσε.
- Στο πίτς φυτίλι.
- Στο πι και φι.
- Αυθωρεί και παραχρήμα.
- Ώσπου να πεις κύμινο...

Ορμητικότητα

- Φόρα παρτίδα.
- Είναι στην πρίζα.
- Έμπαινε Γιούτσο!
- Τα πήρε όλα σβάρνα.
- Εν τω άμα και το θάμα.
- Δεν ορρωδεί προ ουδενός.
- Ως τάυρος εν υαλοπωλείω.

Προσπάθεια & Κόπος

- Per mare per terra.
- Κίνησε γη και ουρανό.

Εμπειρία

- Παθός και μαθός.
- Εξ απαλών ονύχων.
- Πήρε το βάπτισμα του πυρός.
- Έχει περάσει από σαράντα κύματα.

Αλλαγή

- Μια ζέστη μια κρύο.

Αποκαλύψεις

- Τον πήρε πρέφα.
- Το έκανε βούκινο.
- Να το πάρει το ποτάμι.
- Με το νι και με το σίγμα.
- Τα είπε χαρτί

και καλαμάρι.

Ετοιμότητα

- Ή τώρα ή ποτέ.
- Είναι στην τσίτα.
- Επί ποδός πολέμου.
- Με το όπλο παρά πόδα.

Πολυπραγμοσύνη

- Εδώ πατάει κι αλλού βρίσκεται.
- Όποια πέτρα να σηκώσεις από κάτω θα τον βρεις.

Ευκαιρίες

- Μάννα εξ ουρανού.
- Βάλτε τώρα που γυρίζει!
- Δώσε και μένα μπάριμπα!
- Ιδού δόξης στάδιον λαμπρόν.
- Χτύπησε φλέβα χρυσού.

- Ό,τι πάρει η
νύφη στην
καβάλα.
- Γιούρια στον
ταβλά με τα
κουλούρια.

Ενθουσιασμός

- Ψυχή τε και
σώματι.
- Πετάει τη
σκούφια του.
- Εν χορδαίς και
οργάνοις.

Προθυμία

- Λόγω, έργω και
διανοία.

Διευθέτηση

- Μπήκε το νερό
στ' αυλάκι.
- Ως δια
μαγείας...
- Ως από μηχανής
θεός...

Δυνατότητες

- Δεν είναι για τα
δόντια του.
- Δεν είναι για τα

μούτρα του.

Μέσα & Μέθοδοι

- Έβαλε βύσμα.
- Per mare per terra.
- Φίλησε κατουρημένες ποδιές.

Εμπόδια & Δυσκολίες

- Έχω χτικιάσει.
- Μεγάλο λούκι.
- Έχω φτύσει αίμα.
- Παθός και μαθός.
- Του 'κανε χουνέρι.
- Δια πυρός και σιδήρου.
- Δεν είναι παίξε-γέλασε.
- Την κάναμε από κούπες.
- Με την ψυχή στο στόμα.
- Τα κομβία της Αλέξαινας.
- Άνοιξε ο ασκός του Αιόλου.

- Φωτιά στα μπατζάκια μας.
- Χεστήκαμε κι η βάρκα γέρνει.
- Μεταξύ σφύρας και άκμονος.
- Πήρε το βάπτισμα του τυρός.
- Έπεσε στο λάκκο των λεόντων.
- Θα πει το δεσπότη Παναγιώτη.
- Μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα.
- Βρέθηκε στο λάκκο με τα φίδια.
- Έσπασε ο διάλογος το ποδάρι του.
- Τη μία Πάσχα και την άλλη χάσκα.
- Έχει περάσει από σαράντα κύματα.
- Έπεσε στο λάκκο με τα κωλοδάκτυλα.

Ευκολία

- Αβρόχοις ποσίν.

- Του ήρθε κουτί.
- Μασημένη τροφή.
- Βρεγμένο θέλει το παξιμάδι.
- Παραβιάζει ανοικτάς θύρας.
- Το κάνει [το ξέρει] κι η κουτσή Μαρία.

Βάσανα

- Δεν είδε άσπρη μέρα.
- Από μικρός στα βάσανα.
- Δεν είδε Θεού πρόσωπο.
- Εις τα καλά καθούμενα ηύραμεν το μπελά μας.

Προβλήματα

- Καινά δαιμόνια.
- Γόρδιος δεσμός.

Επιδείνωση

- Απ' τη φωτιά στα κάρβουνα.
- Από τη Σκύλλα

στη Χάρυβδη.

Παγίδες

- Κάποιο λάκκο έχει η φάβα.

Ρίσκο

- Επί ξυρού ακμής.
- Το πάει φιρί-φιρί.
- Ρώσικη ρουλέτα.
- Σε τεντωμένο σχοινί.
- Σε τρώει ο κώλος σου.
- Έχω απλωμένο τραχανά.
- Έβαλε το κεφάλι του στον ντορβά.
- Τα θέλει και σένα ο κωλαράκος σου.

Κίνδυνος

- Κρέμεται από μια κλωστή.
- Ούτε ψύλλος στον κόρφο του.
- Είδε το χάρο με

τα μάτια του.

- Γλύτωσε από το στόμα του λύκου.

Διαπραγματεύσεις

- Μιλημένα, ξηγημένα.

Διαφωνία

- Τα είπε έξω από τα δόντια.

Πειθώ

- Τον έκανα Άγιο.
- Του 'βαλε το μαχαίρι στο λαιμό.
- ... και θα πει κι ένα τραγούδι.

Εργασία

- Μεροδούλι μεροφάι.

Χειραγώγηση

- Τον σέρνει από τη μύτη.
- Τον τραβάει απ'

το καπίστρι.

Γραφειοκρατία

- Από τον Άννα στον Καϊάφα.

Χρήμα & Πλουτισμός

- Χρήμα με ουρά.
- Δεν ξέρει τι έχει.
- Έχει τον καιρό του.
- Το φυσάει [το παραδάκι].

Αφθονία

- ...και των γονέων
- Της Παναγιάς τα μάτια.
- Τρέχει από τα μπατζάκια του.
- Να φάνε κι οι κόττες.
- ...και του πουλιού το γάλα.
- Τότε που δέναν τα σκυλιά με τα λουκάνικα.

Κόστος & Τιμή

- Πόσο πάει το μαλλί;
- Αντί πινακίου φακής.
- Κόστισε ο κούκος αηδόνι.
- Ποιος θα πληρώσει το μάρμαρο;
- Πλήρωσε τα μαλλιά της κεφαλής του.

Κέρδος

- Ίσια βάρκα ίσια νερά.
- Βγάζει απ' τη μύγα ζύγκι.

Μετρήσεις

- Κουκιά μετρημένα.
- Άλλα μέτρα και άλλα σταθμά.
- Μέτρα μηλιά μ' τα μήλα σου.

Χρέη

- Χρωστάει της Μιχαλούς.

Διαφθορά

- Γιούρια στον ταβλά με τα κουλούρια.

Παιχνίδια

- Παίζει εν ου παικτοίς.

Φαΐ

- Την έκανα ταρατάσα.
- Έφαγε τον αγλέουρα.
- Έφαγε τον περιδρομο.
- Έφαγε το καταπέτασμα.
- Να γλείφεις τα δάχτυλά σου.
- Να τρώει η μάνα και του παιδιού να μη δίνει.

Αλκοόλ

- Έγινε φέσι.
- Έγινε πίτα.
- Στουπί στο μεθύσι.

Υπνος

- Κοιμάται σαν αρνάκι.
- Εις τας αγκάλας του Μορφέως.
- Μ' αυτό το πλευρό να κοιμάσαι...
- Αυτός κοιμάται κι η τύχη του δουλεύει.

Νοικοκυροσύνη

- Καθάρισε τον κόπρο του Αυγείου.

Αίτιο & Αποτέλεσμα

- Για ψύλλου πήδημα.
- Άνευ αποχρώντος λόγου.

Απουσία

- Παρών-απών.
- Άνοιξε η γη και τον κατάπιε.
- Τον έφαγε το μαύρο σκοτάδι.
- Έλαμψε δια της απουσίας του.

- Μαύρα μάτια
κάναμε να σε
δούμε.

Υπερίσχυση

- Έσκισε τη γάτα.
- Τον έκανε
σκόνη.
- Τον έφαγε
λάχανο.
- Του πήρε τον
αέρα.
- Τον ρίχνει στ'
αυτιά.
- Του 'βαλε τα
γυαλιά.
- Του άλλαξε τα
φώτα.
- Τον κόλλησε
στον τοίχο.
- Τον έστυψε σαν
λεμόνι.
- Είναι καβάλα
στ' άλογο.
- Τους πήρε τις
ταυτότητες.
- Τους πήρε και
τα σώβρακα.
- Πήρε τη μερίδα
του λέοντος.
- Τον έκανε με τα
κρεμμυδάκια.
- Του έβαλε τα

δυο πόδια σ'
ένα παπούτσι.

Φήμη & Δόξα

- Ιδού δόξης
στάδιον
λαμπρόν.
- Τον
υποδέχτηκαν
μετά βαΐων και
κλάδων.
- Τον
υποδέχτηκαν
μετά φανών και
λαμπάδων.

Απώλεια

- Πέταξε το
πουλί.
- Δεν έμεινε
ποδάρι.
- Τι είχαμε τι
χάσαμε.
- Έχασε τ' αυγά
και τα καλάθια.

Ισορροπία

- Σε τεντωμένο
σχοινί.
- Μια στο καρφί
και μια στο
πέταλο.

Σύγχυση

- Τρικυμία εν κρανίω.
- Τρία πουλάκια κάθονταν.
- Μπλέξαμε τα μπούτια μας.
- Έχασε τ' αυγά και τα καλάθια.
- Όποιος πρόλαβε τον Κύριον είδε.

Αταξία

- Φύρδην μίγδην.
- Ξέφραγο αμπέλι.
- Έγινε μύλος.
- Της πουτάνας το κάγκελο.
- Ανακατωμένος ο ερχόμενος.
- Χάνει η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα.

Κατάντια

- Τα κόλα εν τη ερήμω.
- Από δήμαρχος, κλητήρας.
- Είμαστε να μας κλαίν' οι

ρέγκες.

- Απ' τα ψηλά
στα χαμηλά κι
απ' τα πολλά
στα λίγα.

Κούραση

- Τα έχει παίξει.
- Τα έχει φτύσει.
- Βάρεσε μπιέλα.

Φτώχεια

- Πανί με πανί.
- Δεν υπάρχει
σάλιο.
- Κρυώνει σαν
γύφτος.
- Ταπί και
ψύχραιμος.
- Ζει με το
φακόσπυρο.
- Επί ξύλου
κρεμάμενος.
- Βρακί δεν είχε
να φορέσει.
- Έμεινε [πέθανε]
στην ψάθα.
- Περίοδος
ισχνών
αγελάδων.
- Έμεινε στους

πέντε δρόμους.

- Τσακίζει ο ποντικός του μύτη του.

Καταστροφή

- Δεν έμεινε ρουθούνι.
- Τα έκανε γης Μαδιάμ.
- Το έκανε κεραμιδαριό.
- Τα έκανε γυαλιά καρφιά.
- Έγινε στάχτη και πούλβερη.

Ερημιά

- Κρανίου τόπος.
- Τα κόλα εν τη ερήμω.
- Ούτε πουλί πετάμενο.

Πείνα

- Πεινάει σα λύκος.
- Θα πούμε το ψωμί ψωμάκι.
- Παίζει η κοιλιά του ταμπουρά.

- Βρομάει το χνώτο του απ' την πείνα.

Σκύλοι

- Σαν το σκύλο με τη γάτα.
- Γίναμε ρεζίλι των σκυλιών.
- Πήγε σαν το σκυλί στ' αμπέλι.
- Τότε που δέναν τα σκυλιά με τα λουκάνικα.

Γάτες

- Όσο πατάει η γάτα.
- Είναι γάτα με πέταλα.
- Και ούτε γάτα ούτε ζημιά.
- Τα κουκουλώνει σαν τη γάτα.
- Θα βάλω τη γάτα μου να κλαίει.

Άλογα

- Πράσινα άλογα.
- Είναι καβάλα

στ' άλογο.

Γαϊδούρια

- Σκάει γάιδαρο.
- Έδεσε το γάιδαρό του.
- Να σου χέσω το γάιδαρο.
- Πετάει ο γάιδαρος; Πετάει!

Πουλιά

- Αυγά και μη πουλιά.
- Πιάνει πουλιά στον αέρα.

Φίδια

- Φίδι κολοβό.
- Οχιά διμούτσουνη.
- Τον έζωσαν τα φίδια.
- Μαύρο φίδι που σ' έφαγε.
- Τρέφει φίδι στον κόρφο του.
- Βρέθηκε στο λάκκο με τα φίδια.

- Ποιος θα βγάλει το φίδι από την τρύπα;

□